

ΔΙΑΛΕΞΗ 1^η

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΛΕΤΟΥΜΕ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ;

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Η Θεοπνευστία κι η Αυθεντία της Κ.Δ.

A. Η Μαρτυρία της Κ.Δ. την θεοπνευστία και την Αυθεντία της Κ.Δ.

1. Οι κλήση των Δώδεκα Μαθητών του Ιησού μαρτυρούν για την θεοπνευστία και την Αυθεντία της Κ.Δ.
2. Η θεοπνευστία και η αυθεντία των Απόστολων και των Προφητών μαρτυρούν για την θεοπνευστία και την Αυθεντία της Κ.Δ.
3. Τα βιβλία της Καινής Διαθήκης μαρτυρούν για την θεοπνευστία και την Αυθεντία της Κ.Δ.

B. Διευκρινίσεις στους όρους: Θεοπνευστία και Αυθεντία

1. Η Θεοπνευστία της Κ.Δ.
2. Η Εξουσία της Κ.Δ.

II. Ομοιότητες και Διαφορές της Κ.Δ. με την Εποχή μας

A. Η εποχιακή απόσταση της Κ.Δ. με μας

1. Εποχιακές Ομοιότητες της ζωής μας με την Κ.Δ.
2. Εποχιακές Διαφορές της ζωής μας με την Κ.Δ.

B. Η Κοινωνική απόσταση της Κ.Δ. με μας

1. Κοινωνικές Ομοιότητες της Κ.Δ. με μας
2. Κοινωνικές Διαφορές της Κ.Δ. με μας

Γ. Η Προσωπική απόσταση της Κ.Δ. με μας

1. Προσωπικές Ομοιότητες της Κ.Δ. με μας
2. Προσωπικές Διαφορές της Κ.Δ. με μας

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Περιεχόμενα

Περίγραμμα – Ένα περίγραμμα του μαθήματος,

Σημειώσεις – Ένα πρότυπο που παρέχει: το περίγραμμα το μαθήματος; σημειώσεις κλειδιά, αποσπάσματα και περιλήψεις του μαθήματος, και χώρο για γράψιμο πρόσθετων σημειώσεων.

Ερωτήσεις αναθεώρησης - Ερωτήσεις στα βασικά περιεχόμενα του μαθήματος και χώρος για το γράψιμο των απαντήσεων. Κατάλληλο για το γράψιμο εργασιών και τεστ.

Ερωτήσεις εφαρμογής – Ερωτήσεις που συνδέουν το περιεχόμενο του μαθήματος με την χριστιανική ζωή, την θεολογία και την διακονία, κατάλληλο για συζητήσεις σε γκρουπ, γραπτές εργασίες και τεστ .

Πώς να χρησιμοποιήσετε αυτό το μάθημα και τον οδηγό σπουδών

□ Πριν να δείτε το μάθημα

ο **Προετοιμασία** – Ολοκληρώστε τα αναγνώσματα.

ο **Διαλλείματα διαγράμματος** – Εξετάστε που αρχίζει και που τελειώνει το κομμάτι που ακούτε. Οι διαλέξεις έχουν συμπυκνωμένες πληροφορίες, γι' αυτό ίσως να θέλετε να κάνετε κάποια διαλλείματα. Τα διαλλείματα θα πρέπει να σχεδιαστούν σύμφωνα με τους κύριους διαχωρισμούς του περιγράμματος στις ενότητες.

□ Καθώς βλέπετε το μάθημα

ο **Σημειώσεις** - Χρησιμοποιήστε τα τμήματα των σημειώσεων για να ακολουθήσετε το μάθημα και να κρατήσετε συμπληρωματικές σημειώσεις. Πολλές από τις κύριες ιδέες συνοψίζονται ήδη στις σημειώσεις αλλά να κάνεις και τις δικές σου συμπληρωματικές σημειώσεις. Θα πρέπει επίσης να προσθέσετε λεπτομέρειες που θα σας βοηθήσουν να θυμάστε , να περιγράψετε και να υπερασπίξετε τις κύριες ιδέες.

ο **Παύση/επανάληψη μέρων του μαθήματος** – Ίσως να βρείτε χρήσιμο να κάνετε παύση ή επανάληψη σε συγκεκριμένα σημεία προκειμένου να γράψετε συμπληρωματικές σημειώσεις, ξαναδείτε δύσκολες έννοιες, ή συζητήστε τα σημεία που σας ενδιαφέρουν.

□ Αφού έχετε δει τα μαθήματα

- **Ερωτήσεις αναθεώρησης** – Απαντήστε στις ερωτήσεις αναθεώρησης στο χώρο που υπάρχει. Οι ερωτήσεις αναθεώρησης θα είναι καλύτερο, να τις συμπληρώσει ο καθένας μόνος και όχι σαν ομάδα.

Ερωτήσεις εφαρμογής - Οι ερωτήσεις εφαρμογής είναι κατάλληλες για γραπτές εργασίες ή θέματα για συζήτηση. Για τις γραπτές εργασίες συνιστάτε οι απαντήσεις να μην ξεπερνούν την μία σελίδα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο απ. Παύλος αναφέρθηκε στο γεγονός ότι η κατανόηση της θεολογίας της Καινής Διαθήκης πολύ συχνά απαιτεί σκληρή δουλειά. Να τι έγραψε ο Παύλος στον Τιμόθεο:

Φρόντισε με επιμέλεια να παραστήσεις τον εαυτό σου δόκιμον στον Θεό, ως εργάτη που δεν έχει το παραμικρό να ντρέπεται, ο οποίος ορθοτομεί τον λόγο της αλήθειας.

I. Η ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΙΑ ΚΙ Η ΑΥΘΕΝΤΙΑ ΤΗΣ Κ.Δ.

A. Η Μαρτυρία της Κ.Δ. για την θεοπνευστία και την αυθεντία της

Ο απ. Παύλος αναφέρθηκε στη θεοπνευστία και την αυθεντία της Καινής Διαθήκης, στην δεύτερη επιστολή προς Τιμόθεο κεφ3:16 όπου

Ολόκληρη η γραφή είναι θεόπνευστη, και ωφέλιμη για διδασκαλία, για έλεγχο, για επανόρθωση, για διαπαιδαγώγηση, που γίνεται με δικαιοσύνη ·

Ο απ. Παύλος γράφει ότι «όλη η γραφή είναι θεόπνευστη».

και ότι, από βρέφος γνωρίζεις τα ιερά γράμματα, που μπορούν να σε σοφίσουν σε σωτηρία διαμέσου της πίστης εν Χριστώ Ιησού.

1. Οι κλήση των Δώδεκα Μαθητών του Ιησού μαρτυρούν για την θεοπνευστία και την Αυθεντία της Κ.Δ.

Καθώς ο Ιησούς άρχισε να συγκεντρώνει ένα καινούργιο πιστό υπόλοιπο του λαού του Θεού για να εκπληρώσει τους σκοπούς του Θεού για τον Ισραήλ, κάλεσε μια ιδιαίτερη ομάδα με δώδεκα μαθητές.

αλλά, όταν έρθει εκείνος, το Πνεύμα της αλήθειας, θα σας οδηγήσει σε όλη την αλήθεια · επειδή, δεν θα μιλήσει από τον εαυτό του, αλλά θα μιλήσει όσα πρόκειται να ακούσει, και θα σας αναγγείλει τα μέλλοντα.

Έτσι ο Ιησούς έδωσε εντολή στους ιδιαίτερους αυτούς μαθητές του, να διδάξουν τους υπόλοιπους ακόλουθούς του μέσω του Αγίου Πνεύματος.

Ο απ. Παύλος δεν ήταν ένας από τους δώδεκα μαθητές, αλλά ήταν ένας έγκυρος απόστολος που εκπλήρωνε τις προϋποθέσεις με κείνες που υπήρξαν για τους δώδεκα. (Πράξεις κεφ. 1:21-22)

και τελευταίον απ' όλους, φάνηκε και σε μένα, σαν σε έκτρωμα. Επειδή, εγώ είμαι ο ελάχιστος από τους αποστόλους· ο οποίος δεν είμαι άξιος να ονομάζομαι απόστολος, επειδή καταδίωξα την εκκλησία του Θεού.

Ο Παύλος ήταν μάρτυρας της ανάστασης του Ιησού και είχε εγκριθεί ως απόστολος από τους πρώτους αποστόλους στην Ιερουσαλήμ.

2. Η θεοπνευστία και η αυθεντία των Απόστολων και των Προφητών μαρτυρούν για την θεοπνευστία και την Αυθεντία της Κ.Δ.

Όλοι οι απόστολοι του Χριστού και οι προφήτες ήταν αποδέκτες της ειδικής αποκάλυψης του Θεού (Εφεσίους κεφ. 3:4-5).

από τα οποία μπορείτε διαβάζοντας να καταλάβετε τη γνώση μου στο μυστήριο του Χριστού) που σε άλλες γενεές δεν γνωστοποιήθηκε στους γιους των ανθρώπων, καθώς αποκαλύφθηκε τώρα διαμέσου του Πνεύματος στους αγίους αποστόλους του και προφήτες,

που εποικοδομηθήκατε επάνω στο θεμέλιο των αποστόλων και των προφητών, που ακρογωνιαία πέτρα είναι ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός· στον οποίο κάθε οικοδομή, καθώς συναρμολογείται, αυξάνει σε έναν άγιο ναό εν Κυρίω·

Ο Θεός ίδρυσε την εκκλησία του Χριστού επάνω στις έγκυρες διδασκαλίες των αποστόλων και των προφητών. (Εφεσίους κεφ. 2:20-21).

3. Τα Βιβλία της Καινής Διαθήκης μαρτυρούν για την θεοπνευστία και την Αυθεντία της Κ.Δ.

Επειδή, η γραφή λέει: «Δεν θα βάλεις φίμωτρο στο στόμα βοδιού που αλωνίζει»· και: «Άξιος είναι ο εργάτης τού μισθού του».

Ο απ. Παύλος θεωρούσε τα γραπτά των αποστόλων και των συγγραφέων της Καινής Διαθήκης ίσα με τα κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης. (Α' Τιμόθεο 5:18)

Και θεωρείτε σωτηρία τη μακροθυμία τού Κυρίου μας· όπως σας έγραψε και ο αγαπητός μας αδελφός Παύλος, σύμφωνα με τη σοφία που του δόθηκε, καθώς και σε όλες τις επιστολές του, μιλώντας γι' αυτά μέσα σ' αυτές· ανάμεσα στα οποία είναι και μερικά δυσνόητα, τα οποία οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλώνουν, όπως και τις υπόλοιπες γραφές, για τη δική τους απώλεια.

Ο απ. Πέτρος αντιμετώπιζε κι εκείνος τα γραπτά της Καινής Διαθήκης σαν να έχουν ισάξια θεοπνευστία και αυθεντία με την Παλαιά Διαθήκη. (Β' Πέτρου 3:15-16)

Η Αγία Γραφή επιβεβαιώνει την Καινή Διαθήκη ως τον θεόπνευστο κι έγκυρο λόγο του Θεού προς την εκκλησία του.

B. Διευκρινίσεις στους όρους Θεοπνευστία και Αυθεντία

1. Η Θεοπνευστία της Κ.Δ.

Διαφορετικές αντιλήψεις σχετικά με την έμπνευση της Καινής Διαθήκης:

- Η ρομαντική θεοπνευστία: Το Άγιο Πνεύμα ενέπνευσε τους βιβλικούς συγγραφείς κατά τον ίδιο τρόπο που κοσμικοί ποιητές ή μουσικοί εμπνεύστηκαν να συγγράψουν.
- Η μηχανική θεοπνευστία: Το Άγιο Πνεύμα στην ουσία υπαγόρευε την Αγία Γραφή και οι ανθρώπινοι συγγραφείς κατέγραψαν με παθητικό τρόπο τα όσα τους είπε.
- Η οργανική θεοπνευστία: Το Άγιο Πνεύμα χρησιμοποίησε τις προσωπικότητες, τις εμπειρίες, τις απόψεις και τις προθέσεις των ανθρώπινων συγγραφέων, καθώς οδηγούσε το έργο τους.

Και θεωρείτε σωτηρία τη μακροθυμία του Κυρίου μας · όπως σας έγραψε και ο αγαπητός μας αδελφός Παύλος, σύμφωνα με τη σοφία που του δόθηκε, καθώς και σε όλες τις επιστολές του, μιλώντας γι' αυτά μέσα σ' αυτές · ανάμεσα στα οποία είναι και μερικά δυσνόητα, τα οποία οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλώνουν, όπως και τις υπόλοιπες γραφές, για τη δική τους απώλεια.

Ο απ. Πέτρος αναγνώρισε ότι το Πνεύμα του Θεού ενέπνευσε τις επιστολές του απ. Παύλου, αλλά επίσης παρατηρήστε ότι η θεοπνευστία των γραπτών του ήταν οργανική. (Β' Πέτρου 3:15-16)

Πρέπει να καταβάλλουμε την προσπάθεια που χρειάζεται να μάθουμε για τους ανθρώπινους συγγραφείς και τις προθέσεις.

Η οργανική θεοπνευστία μας αναγκάζει να εξερευνήσουμε τη θεολογία της Καινής Διαθήκης σε τουλάχιστον τρία επίπεδα:

- Οι ρητές διαβεβαιώσεις: αυτό είναι το ίδιο το κείμενο μπορεί να μας διδάξει αρκετά για τη θεολογία της Καινής Διαθήκης.
- Θεολογικές πεποιθήσεις: πρέπει να μελετήσουμε το θεολογικό υπόβαθρο των συγγραφέων και των θεολογικών τους πεποιθήσεων.
- Οι τελικοί σκοποί: τα αποτελέσματα που προσδοκούν οι συγγραφείς να φέρουν τα γραπτά τους στους παραλήπτες τους

2. Η Αυθεντία της Κ.Δ.

Η Καινή Διαθήκη γράφτηκε για εμάς, αλλά όχι απευθείας σε μας.

Η θεολογία της Καινής Διαθήκης έχει πλήρη, αλλά «έμμεση» αυθεντία στη ζωή των πιστών σήμερα.

Πρέπει να εξετάσουμε το πλαίσιο και τον αρχικό σκοπό ενός χωρίου προκειμένου να εκτιμήσουμε τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να τηρούμε και να υποταχθούμε κατάλληλα στην εξουσία του.

Του είπε ο Ιησούς: Αν θέλεις να είσαι τέλειος, πήγαινε, πούλησε τα υπάρχοντά σου, και δώσε τα στους φτωχούς · και θα 'χεις θησαυρό στον ουρανό · και έλα, ακολούθα με.

II. ΟΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΗΣ Κ.Δ. ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

A. Η Εποχιακή απόσταση της Κ.Δ. με μας

Όταν μιλάμε για μια εποχή της βιβλικής ιστορίας έχουμε στο νου μας μια χρονική περίοδο που διαφοροποιείται από τη θεϊκή αποκάλυψη αυτής της περιόδου η οποία την χωρίζει από άλλες χρονικές περιόδους.

Η εποχή της Καινής Διαθήκης ξεκίνησε με την πρώτη έλευση του Χριστού και θα συνεχιστεί μέχρι να ξανάρθει.

1. Οι Εποχιακές Ομοιότητες της ζωής μας με την Κ.Δ.

Ομοιότητες μεταξύ της εποχής μας και της εποχής της Καινής Διαθήκης:

- Υπηρετούμε τον ίδιο Θεό
- Ζούμε μετά τον θάνατο του Χριστού, ο οποίος επιφέρει την τελική απολύτρωση των αμαρτιών μας.
- Ζούμε στην εποχή όπου το Πνεύμα του Θεού εκχύνεται.
- Έχουμε την ίδια αποστολή της διάδοσης όλων εκείνων που δίδαξε ο Ιησούς μέχρι τα πέρατα της γης.

2. Οι Εποχιακές Διαφορές της ζωής μας με την Κ.Δ.

Ο απ. Παύλος έκανε μια διάκριση μεταξύ του θεμέλιου της εκκλησίας και την εκκλησία του σε όλη την ιστορία. (Εφεσίους κεφ. 2:20)

...που εποικοδομηθήκατε επάνω στο θεμέλιο των αποστόλων και των προφητών, που ακρογωνιαία πέτρα είναι ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός ·

Διαφορές μεταξύ της εποχής της Καινής Διαθήκης και του σήμερα:

- Η επικύρωση των θαυμάτων: δεν ψάχνουμε πλέον για θαύματα ως ένα τρόπο για να διακρίνουμε την εξουσία των σημερινών ηγετών της εκκλησίας.

- Άμεσες εκκλήσεις: αφού οι απόστολοι και οι προφήτες του Ιησού δεν ζουν ανάμεσα μας θα πρέπει να στηριζόμαστε στη δική μας μελέτη της Καινής Διαθήκης.
- Θεολογικές εμφάνσεις: αυτές οι εμφάνσεις ήταν ιδιαίτερα σημαντικές για τη θεμελιώδη περίοδο της εκκλησίας.

B. Η Κοινωνική απόσταση της Κ.Δ. με μας

Όταν μιλάμε για πολιτισμό ή μια κοινωνία, έχουμε στο νου μας τα πρότυπα της, τις έννοιες της, τις κοινές συμπεριφορές και τα συναισθήματα που έχουν οι άνθρωποι της.

1. Οι Κοινωνικές Ομοιότητες της ζωής μας με την Κ.Δ.

Κάθε ανθρώπινος πολιτισμός υφίσταται στον ίδιο κόσμο (Εκκλησιαστή κεφ. 1:9)

Ό,τι έγινε, αυτό θα γίνει ξανά · και ό,τι συνέβηκε, αυτό θα συμβεί ξανά · και δεν είναι τίποτε καινούργιο κάτω από τον ήλιο.

Κάτω από επιφανειακές διαφορές, ανακαλύπτουμε πολλά παρόμοια χαρακτηριστικά της κοινωνίας, μεταξύ της δικής μας εποχής και της εποχής της Καινής Διαθήκης.

2. Οι Κοινωνικές Διαφορές της ζωής μας με την Κ.Δ.

Στην πραγματικότητα, πολλές από τις κοινωνικές απόψεις που υπάρχουν σήμερα είναι πολύ διαφορετικές από την εποχή της Καινής Διαθήκης.

Κοινωνικές διαφορές μεταξύ των ημερών και των ημερών της Καινής Διαθήκης:

- Η συγγραφή της Καινής Διαθήκης ήταν στα Ελληνικά

- Οι λογοτεχνικές συνήθειες του πρώτου αιώνα και η επιρροή των Εβραϊκών και των Ελληνικών εκδόσεων της Παλαιάς Διαθήκης, που χρησιμοποιούνταν από τους συγγραφείς της Καινής Διαθήκης.
- Η άγνοια των πολιτικών, οικονομικών και πιο κοινωνικών πρακτικών της εποχής.

Γ. Η Προσωπική απόσταση της Κ.Δ. με μας

1. Οι Προσωπικές Ομοιότητες της ζωής μας με την Κ.Δ.

Όλοι οι άνθρωποι στην εποχή της Καινής Διαθήκης, αλλά και σήμερα, είναι ίδιοι. (Ρωμαίους κεφ. 9:2-4)

Οι προσωπικές ομοιότητες συχνά καθιστούν εύκολο για εμάς να καταλάβουμε τι εμπειρίες είχαν οι συγγραφείς, οι παραλήπτες και οι προσωπικότητες της Καινής Διαθήκης.

2. Οι Προσωπικές Διαφορές της ζωής μας με την Κ.Δ.

Η Καινή Διαθήκη παρουσιάζει συχνά συγκεκριμένα είδη ανθρώπων οι οποίοι είναι τόσο διαφορετικοί από αυτό που γνωρίζουμε σήμερα, ώστε μερικές φορές αγωνιζόμαστε να κάνουμε τις σωστές συνδέσεις.

Τα αδέρφια την εποχή της Καινής Διαθήκης, έπρεπε να αποδεχτούν τη θεολογία της Καινής Διαθήκης με τρόπο κατάλληλο για την εποχή τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ερωτήσεις Κατανόησης

1. Ποιες μαρτυρίες υπάρχουν στη Βίβλο για να στηρίξουν την θεοπνευστία και την αυθεντία της Καινής Διαθήκης;
2. Ποια είναι τα τρία σημεία (Ποια είναι τα τρία σημεία) όσον αφορά την έμπνευση της Καινής Διαθήκης;

3. Καταγράψτε και περιγράψτε τις εποχιακές ομοιότητες και διαφορές που υπάρχουν μεταξύ της εποχής μας και της εποχής της Καινής Διαθήκης.
4. Γιατί είναι χρήσιμο να εξετάσουμε τον αντίκτυπο των κοινωνικών ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ του αρχικού ακροατηρίου της Καινής Διαθήκης και της εποχής μας;
5. Ποιες είναι οι προσωπικές ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της εποχής μας και της εποχής της Καινής Διαθήκης;

Ερωτήσεις Εφαρμογής

1. Στο Β' Τιμόθεο 2:15, ο απόστολος Παύλος έδειξε ότι η κατανόηση των Γραφών απαιτεί σκληρή δουλειά. Πώς παραμένετε παρακινούμενοι στις προσπάθειές σας να κατανοήσετε την Θεολογία της Καινής Διαθήκης;

2. Πώς μπορεί η Καινή Διαθήκη να είναι αυθεντική για σας όταν δεν γράφτηκε απευθείας για σας; Γιατί είστε πεπεισμένοι ότι οι Γραφές είναι εφαρμόσιμες σε σας;

3. Ο Θεός επέλεξε να παρουσιάσει τα λόγια της Γραφής μέσω της οργανικής έμπνευσης. Πώς αυτή η άποψη είναι χρήσιμη για μας ώστε να επιβεβαιώσουμε ότι οι Γραφές είναι αληθείς και αξιόπιστες;

4. Ποιοι είναι οι συγκεκριμένοι τρόποι με τους οποίους μπορείτε να βοηθήσετε και να ενθαρρύνετε άλλους να μελετήσουν το ιστορικό υπόβαθρο της Καινής Διαθήκης;

5. Όταν ερμηνεύετε και εφαρμόζετε την Καινή Διαθήκη, ποιες μέθοδοι μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να ξεπεράσετε τις κοινωνικές διαφορές μεταξύ της εποχής μας και της εποχής της Καινής Διαθήκης;

6. Οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης είχαν συχνά την προσδοκία από το κοινό τους να συμπεράνει τους σκοπούς που υπονοούσαν. Ποια βήματα μπορείτε να κάνετε για να ανακαλύψετε τις συνέπειες των κειμένων της Καινής Διαθήκης για τις περιστάσεις σας;

7. Απαριθμήσετε και να εξηγήσετε κάποιες συγκεκριμένες εποχιακές, κοινωνικές και προσωπικές ομοιότητες μεταξύ της εποχής της Καινής Διαθήκης και του σήμερα. Αυτές οι ομοιότητες σας βοηθούν να αισθανθείτε συνδεδεμένοι με τους χριστιανούς που ζούσαν στην εποχή της Καινής Διαθήκης; Εξήγησε την απάντησή σου.

8. Πώς υπερασπίζεστε τη δέσμευσή σας για τη συνάφεια της Γραφής, παρόλο που υπάρχουν οι διαφορές μεταξύ της εποχής μας και της εποχής της Καινής Διαθήκης;

9. Πώς γνωρίζουμε ότι οι ομοιότητες και οι διαφορές μεταξύ του σήμερα και της εποχής της Καινής Διαθήκης είναι χρήσιμες για τον ευαγγελισμό; Δώστε ένα παράδειγμα για το πώς μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτές τις ομοιότητες και τις διαφορές για να ευαγγελίσετε.

10. Ποιο είναι το πιο σημαντικό πράγμα που μάθατε σε αυτό το μάθημα;